

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของเนื้อหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ สามารถพัฒนาตนเองและปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การขาดคุณภาพของประชาชนจะทำให้เศรษฐกิจโดยรวมตกต่ำ สังคมเสื่อมโทรมขาดเสถียรภาพ เกิดปัญหาทางานาชนิดขึ้น กลายเป็นภาระหนักของรัฐ การศึกษาเท่านั้นที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของประชาชน เมื่อประชาชนมีคุณภาพดีแล้วย่อมสามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และส่งผลไปถึงประเทศชาติด้วย ดังนั้นความรู้เกี่ยวกับการศึกษาจึงเป็นความรู้ที่ทุกคนควรมีส่วนร่วม (วิญญู สาธร, 2530)

โรงเรียนเป็นหน่วยสังคมหน่วยหนึ่งที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาและอบรมเพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีมีคุณภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา ซึ่งมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และสังคม วิญญู สาธร (2530) ให้ความสำคัญว่า งานหลักของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาจะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่อไปนี้เป็นอย่างน้อย คือ การสอน การแนะแนวการศึกษาและอาชีพ กิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน และบริการของโรงเรียนเพื่อสนองความสนใจและความต้องการอันจำเป็นของนักเรียน ชุมชน หรือสังคมใกล้โรงเรียนและประเทศชาติ

บรรจง พงษ์ศาสตร์ (2534) ได้กล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 ประการ คือ สอนและอบรมนักเรียน สอนประชาชน และบริการชุมชน ดังนั้น โรงเรียน

มัธยมศึกษาควรปรับบทบาทของตนเอง โดยเปิดกว้างรับสังคมและ เข้าหาสังคมให้มากขึ้น
โรงเรียนมัธยมศึกษาควรเป็นศูนย์ของสังคมหรือโรงเรียนชุมชนยิ่งกว่าสถานศึกษาระดับอื่น ๆ
ทั้งนี้ โดยเปิดโอกาสให้สังคมได้ใช้อาคารสถานที่และอุปกรณ์ของโรงเรียน เปิดเป็น
สถานศึกษานอกระบบให้ความรู้แก่สมาชิกของสังคม ให้การสอนและช่วยสังคมทุกวิถีทาง เพื่อให้
โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นของประชาชน ดำเนินการโดยประชาชน การให้ความสำคัญกับการมี
ส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา เป็นสิ่งที่รัฐให้ความสำคัญตลอดมา โดยมีนโยบายที่จะให้
การมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาเพื่อปวงชนอย่างแท้จริง คือ นับตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2518 เป็นต้นมา
ได้จัดสรรงบประมาณให้กรมสามัญศึกษา เปิดขยายโรงเรียนมัธยมศึกษาไปสู่ระดับตำบลและหมู่บ้าน
มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนชาวไทยทุกคนมีความเสมอภาคในโอกาสที่จะเข้าศึกษามากขึ้น โดย
เฉพาะอย่างยิ่งในแผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ได้กำหนดให้งานด้านการระดม
สรรพกำลังเป็นจุดเน้นสำคัญประการหนึ่งดังนโยบาย ข้อ 17 ระบุถึงการให้ชุมชนเข้ามามี
ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาว่า " . . .สนับสนุนให้บุคคลและองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมในการ
ตัดสินใจและจัดการศึกษาของชุมชน" (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2535) นอกจากนี้แผนพัฒนาการ
ศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ยังได้กำหนดนโยบายระดับมัธยมศึกษา
ข้อ 8 ว่า "ส่งเสริมให้หน่วยงานการศึกษา และสถานศึกษามีความคล่องตัวในการบริหารและ
จัดการศึกษามากยิ่งขึ้น รวมทั้งให้มีการระดมและใช้ทรัพยากรในการจัดการศึกษาอย่างมี
ประสิทธิภาพ" (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2535)

เพื่อสนับสนุนและดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวนโยบายของรัฐ กรมสามัญศึกษาจึง
ได้กำหนดนโยบายการบริหารและระดมสรรพกำลังไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และ
การวัฒนธรรม ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ของกรมสามัญศึกษา ข้อ 7 ระบุว่า
" . . .สนับสนุนให้มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาล เอกชนและชุมชน มาใช้
ในการจัดการมัธยมศึกษาให้กว้างขวางยิ่งขึ้น" (กรมสามัญศึกษา, 2535) และกรมสามัญศึกษา
ยังได้มีประกาศเรื่องทิศทางในการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา ข้อ 3 ว่า "กรมสามัญศึกษา
เชื่อว่า โรงเรียนที่ดีต้องไม่แปลกแยกจากชุมชน ฉะนั้นโรงเรียนจึงต้องมีส่วนร่วมในการพัฒนา
ร่วมคิดและ/หรือร่วมแก้ปัญหาของชุมชนด้วยและโรงเรียนควรจะใช้ทรัพยากรของชุมชน การเรียน
การสอนในหลายเรื่อง ควรใช้ชุมชนเป็นห้องเรียนและในหลายกรณีควรเชิญผู้รู้ในเรื่องต่าง ๆ
ของชุมชนให้ความรู้แก่นักเรียน และร่วมในการเรียนการสอนของโรงเรียนด้วย (กรมสามัญศึกษา,

2535) ในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้ทัน กรมสามัญศึกษาได้จัดแบ่งลักษณะงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาออกเป็น 6 หมวด (กรมสามัญศึกษา, 2532) คือ งานบริหารงานทั่วไป งานธุรการ งานวิชาการ งานปกครองนักเรียน งานบริการ และงานโรงเรียนกับชุมชน งาน ทั้ง 6 หมวด กรมสามัญศึกษานำไปกำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานของโรงเรียนสำหรับประเมินมาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ เพื่อตรวจสอบสภาพ ความต้องการ และคุณภาพของการดำเนินงานของโรงเรียน และยังช่วยกระตุ้นให้โรงเรียนได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนได้อย่างมีเป้าหมาย (ฝ่ายส่งเสริมมาตรฐาน กองการมัธยมศึกษา, 2532)

จากแนวนโยบายและการดำเนินงานดังกล่าว จะเห็นว่างานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นภารกิจหนึ่งที่มีความสำคัญ และเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพ ในการบริหารงานของโรงเรียน กรมสามัญศึกษามุ่งหวังให้การดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นไปในลักษณะช่วยเหลือเกื้อกูลหรือพึ่งพาค้ำค้ำกัน โดยโรงเรียนเป็นทั้งผู้ให้บริการต่าง ๆ แก่ชุมชน และเป็นทั้งผู้รับการสนับสนุนจากชุมชน จากผลการประเมินระยะครึ่งแผนพัฒนาการศึกษา การศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 6 ของกระทรวงศึกษาธิการ ในด้านการระดมสรรพกำลังเพื่อการศึกษาพบว่า การระดมสรรพกำลังยังคงอยู่ในวงจำกัดโดยองค์กรในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชนยังไม่มีโอกาสร่วมรับภาระเท่าที่ควร และการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและชุมชน พบว่า มีปัญหาในการดำเนินงาน เพราะมีหลายรูปแบบและยังกระจุกกระจาย ไม่เป็นระบบโดยขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (กรมสามัญศึกษา, 2536)

นอกจากที่ได้กล่าวมายังปรากฏว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านหรือตำบล โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กจึงน่าจะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชน และมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน แต่โรงเรียนมีข้อจำกัดในเรื่องอัตราค่าจ้างและครุมีน้อยตามสัดส่วนของนักเรียน (กรมสามัญศึกษา, 2532) ตลอดจนเรื่องงบประมาณในการจัดการศึกษา ซึ่งได้รับการจัดสรรตามจำนวนนักเรียนจึงไม่เพียงพอ และส่วนใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กในเขตการศึกษา 8 ยังเป็นโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ซึ่งได้มีการยกเว้นการชำระเงินบำรุงการศึกษา แม้กรมสามัญศึกษาจะจัดเงินอุดหนุนการศึกษานักเรียนยากจนทดแทนเงินบำรุงการศึกษา (กรมสามัญศึกษา, 2530) แต่ก็ไม่เพียงพอ เพราะได้รับการจัดสรร

เท่าจำนวนนักเรียน ข้อมูลจากสรุปผลการประเมินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น ระยะครึ่งโครงการ พบปัญหาของการดำเนินการหลายประการ ได้แก่
บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณ ขาดพาหนะในการดำเนินการและการนิเทศติดตาม
ขาดครุภัณฑ์อำนวยความสะดวกในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อ และ
แหล่งสถานประกอบการมีน้อย (ฝ่ายวิจัยและประเมินผล กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา, 2534)
อย่างไรก็ดีโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ต้องปฏิบัติงานต่าง ๆ สอนนโยบายของกรม
สามัญศึกษา เช่นเดียวกับโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดอื่น ๆ ซึ่งมีความพร้อมมาก

จากข้อจำกัดดังกล่าว โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กน่าจะอาศัยทรัพยากรท้องถิ่น
เข้ามาช่วยดำเนินการได้ทั้งด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ วิทยากร และแรงงาน ขณะเดียวกัน
โรงเรียนควรที่จะให้ความช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชนตลอดจนให้
บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ได้ด้วย งานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชนจะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้บริหาร ครู-อาจารย์ ในโรงเรียนที่
จะสนับสนุนและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงสภาพการบริหารงาน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่ามีการบริหารงานอย่างไร มีปัญหาด้านใดบ้าง และ
อย่างไร ประกอบกับนโยบายและแนวทางการวิจัยการศึกษา การศาสนา และการวัฒนธรรมของ
กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2535-2539) ข้อ 3 ระบุว่า "เร่งรัดให้มีการวิจัยที่จะ
นำไปสู่การพัฒนาการศึกษาในระดับและประเภทการศึกษาต่าง ๆ ในขอบเขตงานของกระทรวง
ศึกษาธิการ ให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ สังคม และให้สามารถนำไปกำหนด
นโยบายทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ" และได้มีการกำหนดแนวการวิจัยเกี่ยวกับ
โรงเรียนกับชุมชนไว้ในมาตรการ ข้อ 16 ว่า "ให้มีการวิจัยรูปแบบการส่งเสริมให้ชุมชนและ
แหล่งวิทยาการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา" (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535) ซึ่ง
ธีระ รุญเจริญ (2519) ให้แนวคิดว่า ก่อนที่จะกำหนดนโยบายหรือวางแผนกำหนดรูปแบบ
การปฏิบัติงาน สิ่งสำคัญประการหนึ่ง คือ การศึกษาสภาพและปัญหา เพื่อวิเคราะห์ความต้องการ
หรือปัญหาที่แท้จริงนโยบายที่ดีต้องมีความเป็นไปได้สูงในการนำไปปฏิบัติเพื่อไม่ให้เกิดความ
สูญเปล่าในด้านทรัพยากรต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ
ประเทศ

ส่วนการเลือกศึกษาวิจัยโรงเรียนในเขตการศึกษา 8 นั้น เนื่องจากเห็นว่าจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 8 มีสภาพภูมิประเทศ ความเป็นอยู่ ประเพณี ค่านิยมคล้ายคลึงกัน คือมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง ประชาชนตั้งบ้านเรือนกระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กจะตั้งกระจายตามลักษณะของชุมชน การจัดการเรียนการสอนและลักษณะของโรงเรียนใกล้เคียงกัน ประกอบกับการได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ยังไม่พบว่า มีผู้วิจัยเรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 โดยตรง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานไปปรับ แก้ไขงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กจะได้พิจารณาข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8
2. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้จะทำการวิจัยเฉพาะโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา และครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8

3. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 ปีการศึกษา 2535 โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากแนวคิดเกี่ยวกับงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนของ Sergiovanni and others (1992) ได้แก่

1. การส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้าใจชุมชนของตน
2. การช่วยให้ชุมชนเข้าใจในศักยภาพของชุมชน
3. การให้บริการทางการศึกษาแก่ชุมชน
4. การช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน
5. การให้บริการที่โรงเรียนทำได้โดยร่วมมือกับองค์กรอื่นในชุมชน
6. การประเมินนโยบายและแผนงานการพัฒนาชุมชนในส่วนของโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประกอบด้วยงาน 6 งาน ได้แก่ การส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้าใจชุมชนของตน การช่วยให้ชุมชนเข้าใจในศักยภาพของชุมชน การให้บริการทางการศึกษาแก่ชุมชน การช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน การให้บริการที่โรงเรียนทำได้โดยร่วมมือกับองค์กรอื่นเพื่อพัฒนาชุมชนและการประเมินนโยบายและแผนงานการพัฒนาชุมชนในส่วนของโรงเรียนที่เกี่ยวข้อง

การส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้าใจชุมชนของตน หมายถึง การส่งเสริมให้คนในชุมชนเข้าใจโรงเรียนและสถาบันต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดี ได้แก่ การจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์โรงเรียน การจัดกิจกรรมนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียนและจัดกิจกรรมนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน

การช่วยให้ชุมชนเข้าใจในศักยภาพของชุมชน หมายถึง การช่วยสำรวจสภาพชุมชนและสนับสนุนให้ชุมชนได้เฝ้าความรู้ ความสามารถที่มีอยู่ทั้งด้านทรัพยากรธรรมชาติและทรัพยากรบุคคล มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่การเรียนการสอนและปรับปรุงโรงเรียน

การให้บริการทางการศึกษาแก่ชุมชน หมายถึง การให้ชุมชนใช้โรงเรียนเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าโดยจัดกิจกรรมให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน จัดโครงการส่งเสริมการศึกษาแก่ประชาชนและให้บริการสถานที่ เครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ และบุคลากรทางการศึกษาแก่ชุมชน

การช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน หมายถึง การที่โรงเรียนเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ชุมชน และจัดกิจกรรมการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาแผนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

การให้บริการที่โรงเรียนทำได้โดยร่วมมือกับองค์กรอื่นในชุมชน หมายถึง การให้ความร่วมมือกับองค์กรต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน ตลอดจนการขอความร่วมมือจากองค์กรต่าง ๆ ในชุมชน

การประเมินนโยบายและแผนงานการพัฒนาชุมชนในส่วนของโรงเรียนเกี่ยวข้อง หมายถึง การประเมินนโยบายและแผนงานการพัฒนาชุมชนในส่วนของโรงเรียนเข้าไปเกี่ยวข้อง และนำผลการประเมินมาพิจารณาเพื่อปรับแก้ไขนโยบายและแผนงาน เพื่อนำไปดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ที่มีจำนวนนักเรียนน้อยกว่า 500 คน

เขตการศึกษา 8 หมายถึง จังหวัดต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 8 ที่มีสำนักงานศึกษาธิการเขต ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ มี 8 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย น่าน พะเยา แพร่ แม่ฮ่องสอน ลำปาง และลำพูน

ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้รักษาการในตำแหน่ง และผู้ช่วยครูใหญ่ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้ช่วยที่ทำหน้าที่ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8
ครู-อาจารย์ หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานที่การสอนและในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา นำไปประกอบการพิจารณาปรับ แก้ไขการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับกรมสามัญศึกษานำไปประกอบการพิจารณาให้การสนับสนุนการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่จะใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 136 คน ครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียน จำนวน 917 คน จากโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 68 แห่ง รวมประชากรทั้งสิ้น 1,053 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดเป็น 2 กลุ่ม คือ

1.2.1 กลุ่มผู้บริหาร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำนวน 68 แห่ง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ได้ผู้บริหารเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 118 คน

1.2.2 กลุ่มครู-อาจารย์ ได้แก่ ครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2535 จากโรงเรียน 68 แห่ง จำนวนครู-อาจารย์ 917 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) ได้จำนวนครู-อาจารย์เป็นกลุ่มตัวอย่าง 274 คน กำหนดจำนวนครู-อาจารย์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเป็นรายจังหวัดและรายโรงเรียนตามลำดับโดยวิธีเห็บสัดส่วน แล้วหากกลุ่มตัวอย่างครู-อาจารย์แต่ละโรงเรียน โดยใช้วิธีสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดเกี่ยวกับงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ของ Sergiovanni and others (1992) แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบเลือกตอบ (Check-list)

ตอนที่ 2 สภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีลักษณะ เป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 3 ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา มีลักษณะ เป็นแบบเลือกตอบ

3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.1 ศึกษาเอกสารต่าง ๆ เช่น หนังสือ ตำรา บทความและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.2 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

3.3 สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดที่กำหนด

3.4 นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบปรับ และแก้ไข

3.5 นำแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อหาความตรงของเนื้อหา

และการใช้ภาษา

3.6 นำแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาปรับแก้ไขและเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์อีกครั้งหนึ่ง

3.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างในเขตการศึกษา 8

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยทำบันทึกเสนออธิบดีวิทยาลัย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขอหนังสือถึงอธิบดีกรมสามัญศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามที่จะส่งไปยังโรงเรียน

4.2 ส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งหนังสือจากอธิบดีกรมสามัญศึกษาไปยังโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดกรมสามัญศึกษาทางไปรษณีย์พร้อมทั้งแบบสแตมป์สำหรับส่งแบบสอบถามคืน โดยกำหนดช่วงเวลาและสถานที่ในการส่งแบบสอบถามคืน

4.3 หลังจากส่งแบบสอบถามไปแล้วประมาณ 15 วัน ผู้วิจัยจะทำหนังสือไปถึงผู้ตอบแบบสอบถามเพื่อขอรับแบบสอบถามคืน ในกรณีที่ยังไม่ได้ส่งแบบสอบถามคืน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามที่ได้รับคืน ผู้วิจัยจะนำมาวิเคราะห์ตามขั้นตอน โดยใช้สถิติ ดังนี้

5.1 นับจำนวนและคำนวณค่าร้อยละของแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน จากกลุ่มตัวอย่างทั้งก่อนและหลังการติดตาม

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัว โดยใช้วิธีแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงาน โดยใช้วิธีแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

5.4 นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

การเสนอข้อมูลในการวิจัย แบ่งออกเป็น 5 บท ตามลำดับดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียนมัธยมศึกษา แนวคิดเกี่ยวกับงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ
รายการอ้างอิง

ภาคผนวก ประกอบด้วย หนังสือขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย
แบบสอบถามเพื่อการวิจัยและประวัติผู้เขียน

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย